

Agenda – Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Fideo gynadledda drwy Zoom	Bethan Davies
Dyddiad: Dydd Llun, 9 Tachwedd 2020	Clerc y Pwyllgor
Amser: 14.30	0300 200 6372
	SeneddCyllid@senedd.cymru

Yn unol â Rheol Sefydlog 34.19, penderfynodd y Cadeirydd wahardd y cyhoedd o gyfarfod y Pwyllgor er mwyn diogelu iechyd y cyhoedd. Bydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar www.senedd.tv

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

2 Papur(au) i'w nodi:

(14.30) (Tudalennau 1 – 4)

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 2 Tachwedd 2020

2.1 PTN 1 – Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd: Diweddariad ar amserlen y gyllideb ar gyfer cyllideb Llywodraeth Cymru 2021–22 – 29 Hydref 2020

(Tudalennau 5 – 6)

2.2 PTN 2 – Ymateb y Comisiwn i adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Senedd 2021–22 – 4 Tachwedd 2020

(Tudalennau 7 – 18)

3 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol – Sesiwn dystiolaeth 4

(14.30–15.10) (Tudalennau 19 – 34)

Yr Athro Gerry Holtham, Athro Economeg Ranbarthol Hodge, Prifysgol Fetropolitan Caerdydd

Papurau ategol:

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Briff ymchwil

EGWYL (15.10–15.20)

4 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol – Sesiwn dystiolaeth 5

(15.20–16.00)

(Tudalennau 35 – 55)

Ruth Stanier, Cyfarwyddwr Cyffredinol, Strategaeth Cwsmeriaid a Llundain

Trethi, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Jackie McGeehan, Dirprwy Gyfarwyddwr Polisi Treth Incwm, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Papurau ategol:

FIN(5)–21–20 P1 Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Briff ymchwil

5 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer eitemau 6, 7, 8 a 10

(16.00)

6 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol: Trafod y dystiolaeth

(16.00–16.15)

7 Ail Gyllideb Atodol 2020–21: Trafod yr adroddiad drafft

(16.15–16.30)

Papurau ategol:

FIN(5)–21–20 P2 Adroddiad drafft

8 Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru: Amcangyfrif 2021–2022 Trafod yr adroddiad drafft

(16.30–16.45)

(Tudalennau 56 – 74)

Papurau ategol:

FIN(5)–21–20 P3 Adroddiad drafft

EGWYL (16.45–17.00)

Cyhoeddus

**9 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol
– Sesiwn dystiolaeth 6**

(17.00–17.40)

(Tudalennau 75 – 95)

Gareth Davies, Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol – y Swyddfa Archwilio
Genedlaethol

Papurau ategol:

FIN(5)–21–20 P4 Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol – y Swyddfa Archwilio

Genedlaethol

Briff ymchwil

Preifat

**10 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith
Cyllidol: Trafod y dystiolaeth**

(17.40–17.50)

Cofnodion cryno – Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad:

Gellir gwyllo'r cyfarfod ar [Senedd TV](#) yn:

Fideo gynadledda drwy Zoom

<http://senedd.tv/cy/6557>

Dyddiad: Dydd Llun, 2 Tachwedd 2020

Amser: 14.20 – 17.30

Yn bresennol

Categori	Enwau
Aelodau'r Cynulliad:	Llyr Gruffydd AS (Cadeirydd) Alun Davies AS Siân Gwenllian AS Mike Hedges AS Rhianon Passmore AS Nick Ramsay AS
Tystion:	Adrian Crompton, Archwilydd Cyffredinol Cymru, Archwilio Lindsay Foyster, Archwilio Cymru Nicola Evans, Swyddfa Archwilio Cymru Rebecca Evans AS, Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd Andrew Jeffreys, Dirprwy Gyfarwyddwr, Buddsoddi Cyfalaf Strategol, Llywodraeth Cymru Matthew Denham-Jones, Llywodraeth Cymru
Staff y Pwyllgor:	Bethan Davies (Clerc) Leanne Hatcher (Ail Clerc) Georgina Owen (Ail Clerc)

1 Cyflwyniadau, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

1.1 Croesawodd y Cadeirydd yr Aelodau i gyfarfod rhithwir y Pwyllgor Cyllid.

1.2 Nododd y Cadeirydd fod Mark Reckless AS bellach wedi gadael y Pwyllgor, a diolchodd iddo am ei gyfraniad at waith y Pwyllgor.

2 Papur(au) i'w nodi

2.1 Cafodd y papurau eu nodi.

2.1 PTN 1 – Llythyr gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol: Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) – 21 Hydref 2020

2.2 PTN 2 – Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau at Archwilio Cymru: Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) – adran 118 – 27 Hydref 2020

2.3 PTN 3 – Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad at y Llywydd: Craffu ar reoliadau COVID-19 – 22 Hydref 2020

2.4 PTN 4 – Llythyr gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru at y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol: Data Cwynion y GIG – 27 Hydref 2020

3 Goruchwyllo Swyddfa Archwilio Cymru – Craffu ar Amcangyfrif 2021 – 22 a'r Adroddiad Dros Dro: Sesiwn dystiolaeth

3.1 Wrth graffu ar Amcangyfrif 2021–22 a'r Adroddiad Dros Dro, cymerodd y Pwyllgor dystiolaeth gan y tystion a ganlyn: Adrian Crompton, Archwilydd Cyffredinol Cymru;

Lindsay Foyster, Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru; a Nicola Evans, Pennaeth Cyllid, Archwilio Cymru.

4 Ail Gyllideb Atodol Llywodraeth Cymru 2020–21: Sesiwn dystiolaeth

4.1 Cymerodd y Pwyllgor dystiolaeth ar Ail Gyllideb Atodol Llywodraeth Cymru 2020–21 gan y tystion a ganlyn: Rebecca Evans AS, y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd; Andrew Jeffreys, Cyfarwyddwr y Trysorlys; a Matthew Denham–Jones, Dirprwy Gyfarwyddwr Rheolaethau Ariannol.

4.2 Cytunodd y Pwyllgor i ysgrifennu at y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol i ofyn am yr eitemau a ganlyn:

- dadansoddiad mwy manwl o'r pecyn sefydlogi gwerth £800 miliwn i helpu GIG Cymru i ymateb i effeithiau parhaus pandemig COVID-19; a
- nodyn ar elfen 'Brofi' strategaeth 'Profi, Orlhain a Diogelu' Llywodraeth Cymru. Yn benodol, gofynnir am wybodaeth am unrhyw newidiadau tebygol yn y dyfodol agos i'r strategaeth 'Brofi' a'r dyraniad cyllid cysylltiedig.

5 Bil Marchnad Fewnol y DU: Sesiwn dystiolaeth

5.1 Cymerodd y Pwyllgor dystiolaeth ar Fil Marchnad Fewnol y DU gan y tystion a ganlyn: Rebecca Evans AS, y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd; Andrew Jeffreys, Cyfarwyddwr y Trysorlys; a Matthew Denham–Jones, Dirprwy Gyfarwyddwr Rheolaethau Ariannol.

6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod, ac ar gyfer eitemau 1 a 2 yn y cyfarfod ar 9 Tachwedd

6. Penderfynodd y Pwyllgor wahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod.

7 Bil Marchnad Fewnol y DU: Trafod y dystiolaeth

7.1 Trafododd y Pwyllgor y dystiolaeth a ddaeth i law, a chytunodd i adrodd ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol.

8 Ail Gyllideb Atodol Llywodraeth Cymru 2020–21: Trafod y dystiolaeth

8.1 Trafododd y Pwyllgor y dystiolaeth a ddaeth i law.

9 Goruchwyllo Swyddfa Archwilio Cymru – Craffu ar Amcangyfrif 2021–22 a'r Adroddiad Dros Dro: Trafod y dystiolaeth

9.1 Trafododd y Pwyllgor y dystiolaeth a ddaeth i law.

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: RE/365/20

Llyr Gruffydd AS/MS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA
SeneddFinance@senedd.wales

29 Hydref 2020

Annwyl Llyr,

Ysgrifennaf atoch i'ch diweddarau am yr amserlen ar gyfer Cyllideb drafft Llywodraeth Cymru 2021-22.

Ddoe, cadarnhaodd Llywodraeth y DU y bydd yr Adolygiad o Wariant yn cael ei gynnal ar 25 Tachwedd. Daw'r cyhoeddiad hwn ddyddiau ar ôl i Lywodraeth y DU gadarnhau ei bod wedi penderfynu cynnal Adolygiad o Wariant blwyddyn yn hytrach na'r adolygiad aml-flwyddyn hirddisgwyliedig. Nid yw'r dull tameidiog hwn o ryddhau gwybodaeth o gymorth ac mae'n gwneud y dasg o gynllunio ar gyfer ein cyllideb a'i rheoli yn un anodd iawn.

Wrth gadarnhau, cyn toriad yr haf, bwriad Llywodraeth Cymru i gyhoeddi'r Gyllideb ar 8 Rhagfyr, roedd yn amodol ar amseriad Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU. Yn anffodus, yng ngoleuni'r cyhoeddiad ddoe, ni fyddwn yn gwybod ein setliad ar gyfer 2021-22 tan 25 Tachwedd. O ganlyniad, mae angen gohirio cyhoeddi Cyllideb Llywodraeth Cymru. Gyda'ch cytundeb, bwriadaf gyhoeddi'r Gyllideb ddrafft ar 21 Rhagfyr yn ystod y toriad. Bydd yr amserlen hon yn sicrhau nad yw'r amser sydd ar gael ar gyfer craffu yn cael ei dorri a'n bod yn rhoi sicrwydd ariannol i'n partneriaid cyflenwi a'n rhanddeiliaid cyn y Nadolig. Yn ei hanfod, bydd hyn yn golygu mabwysiadu amserlen debyg i Gyllideb y llynedd a byddaf yn gwneud datganiad cyn gynted ag sy'n bosibl ar y Gyllideb ddrafft yn yr wythnos eistedd gyntaf ar ôl y Nadolig. Byddwn yn ddiolchgar iawn o'ch cydweithrediad mewn amgylchiadau sy'n cael eu dylanwadu eto gan ffactorau y tu hwnt i'n rheolaeth.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. **Tudalen y pecyn 5**

Bwriadaf gyhoeddi Datganiad Ysgrifenedig i'r Aelodau cyn gynted â phosibl i'w diweddarau ar y datblygiadau hyn.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Busnes.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Rebecca Evans." The signature is written in a cursive, flowing style.

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Llyr Gruffydd AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

4 Tachwedd 2020

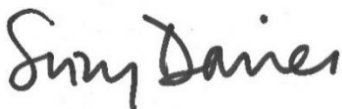
Annwyl Llyr

Diolch am adroddiad eich Pwyllgor, **Craffu ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Senedd 2021-2022**, a gyhoeddwyd ar 21 Hydref 2020. Mae ymateb y Comisiwn i argymhellion y Pwyllgor Cyllid i'w weld yn **Atodiad 1**.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am ei waith craffu ac rwy'n edrych ymlaen at y ddatl ar y cynnig ynghylch cyllideb y Comisiwn yr wythnos nesaf.

Rwyf hefyd yn croesawu casgliad y Pwyllgor. Mae'r Comisiwn bob amser yn ceisio gweithredu mewn ffordd ddidwyll, dryloyw a chllir, felly os hoffai eich Pwyllgor gael unrhyw wybodaeth bellach, mae croeso ichi gysylltu â mi.

Yn gywir

Suzy Davies

copi at Gomisiynwyr y Senedd, Manon Antoniazzi, Nia Morgan

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg / We welcome correspondence in Welsh or English

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

 Sulafa.Thomas@senedd.cymru
 0300 200 6227

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

 Sulafa.Thomas@senedd.wales
 0300 200 6227

Atodiad 1

Argymhellion y Pwyllgor Cyllid

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod gwybodaeth ychwanegol yn cael ei darparu am y costau a'r arbedion a nodwyd o ganlyniad i COVID-19, am y cyfnod hyd at ddiwedd mis Medi. Yn ogystal, byddai'r Pwyllgor yn croesawu diweddariad terfynol am y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hon.

Derbyniwyd.

Mae diweddariad ar oblygiadau ariannol COVID-19 fel ar 30 Medi 2020 ynghlwm wrth y llythyr hwn. Byddwn yn darparu diweddariad terfynol ar gyfer 2020-21 yn dilyn yr archwiliad allanol ar gyfer y flwyddyn ariannol hon.

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Comisiwn yn mynd i sesiwn dystiolaeth gyda'r Pwyllgor Cyllid ym mis Chwefror 2021 er mwyn trafod sut mae prosiectau hirdymor wedi cael eu blaenoriaethu a'u cynllunio, gan gynnwys a fydd y cynllun cynaliadwyedd a'r targedau newydd sydd i fod ar waith o 2021 ymlaen yn cael eu gweithredu a sut y bwriedir iddynt ddylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau a chyllid.

Derbyniwyd.

Rydym yn croesawu'r cyfle i rannu ein blaenoriaethau tymor hir a'n cynlluniau a'n targedau cynaliadwyedd â'r Pwyllgor.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid darparu adroddiad blynyddol ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol i'r Pwyllgor Cyllid yn y Chweched Senedd ac ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, er mwyn galluogi'r Comisiwn i ddangos gwerth am arian y cynllun hwn.

Derbyniwyd mewn egwyddor.

Mae adroddiad ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol ynghlwm wrth y llythyr hwn.

Mae'r adroddiad yn amlinellu'r manteision a sicrhawyd i'r gweithlu yn sgil y Cynllun Ymadael Gwirfoddol. Fel y nodir yn yr adroddiad, mae pob swydd, ar wahân i un, wedi cael ei hailsefydlu/aillddosbarthu yn y 18 mis ers cynllun 2018-19.

Mae'r adroddiad yn dangos bod manteision e.e. o newidiadau i strwythurau meysydd gwasanaeth ac o sgiliau newydd a gyflwynwyd ers y Cynllun Ymadael Gwirfoddol, eisoes wedi'u 'gwireddu'. Bydd unrhyw fanteision yn y dyfodol yn deillio'n llwyr o arbedion ariannol yn sgil recriwtio staff ar bwyntiau is yn y strwythur cyflogau. Bydd y fantais flynyddol hon yn lleihau dros amser wrth i staff symud ymlaen ar hyd eu band cyflog.

Felly, nid yw'r Comisiwn yn bwriadu ailedrych ar ganlyniadau cynllun 2018-19 hwn gan fod adroddiad mis Hydref 2020 yn rhoi crynodeb cynhwysfawr o'r canlyniadau a'r manteision cyffredinol.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell, os oes angen llunio cyllideb atodol i adlewyrchu'r cronni gwyliau blynyddol, y dylid cynnwys asesiad o unrhyw gostau ychwanegol, ochr yn ochr â diweddariad ar lefelau'r absenoldebau oherwydd salwch ac effaith y pandemig ar les staff.

Derbyniwyd.

Byddwn yn darparu copi o'r Memorandwm Esboniadol ar y Gyllideb Atodol i'r Pwyllgor, fel yn y gorffennol, cyn iddo gael ei osod gerbron y Senedd a'i ymgorffori yng nghyllideb Llywodraeth Cymru.

Ar yr un pryd, byddwn yn darparu sylwebaeth i'r Pwyllgor yn asesu a oes unrhyw risg o orfod dwyn costau ychwanegol ymlaen i 2021-22, ochr yn ochr â diweddariad ar lefelau salwch ac effaith y pandemig ar les staff.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod cynllun cyfathrebu'r Comisiwn yn egluro'n glir sut y caiff blaenoriaethau eu pennu, eu mesur a'u cyflawni, a sut mae'r cynllun yn ceisio codi proffil y gwaith a wneir mewn Pwyllgorau ac yn y Senedd.

Derbyniwyd.

Mae'r Comisiwn wedi cefnogi strategaeth gyfathrebu ac ymgysylltu newydd sy'n canolbwyntio ar waith y pwyllgorau. Pryd bynnag y bydd pwyllgor yn lansio ymchwiliad i faes polisi neu wasanaeth, bydd y timau Ymgysylltu â Dinasyddion yn gweithio gyda nhw i ddod o hyd i bobl sydd â phrofiad personol o'r gwasanaethau hynny.

Drwy ddefnyddio'r dystiolaeth honno gan bobl sydd â phrofiad personol o wasanaethau, ein nod yw dangos sut y mae gwaith y pwyllgorau yn berthnasol i fywydau dinasyddion bob dydd. Mae rhagor o wybodaeth yn yr amlinelliad o'r Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn **Atodiad 2**.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Comisiwn yn rhoi sylw arbennig i sicrhau bod ymgysylltu â'r rhai sydd wedi'u hallgau'n ddigidol, yn anodd eu cyrraedd, neu sy'n annhebygol o ymgysylltu â'r Senedd, yn brif flaenoriaeth yn ei gynllun cyfathrebu.

Derbyniwyd.

Rydym wedi bod yn datblygu ein gweithgareddau ymgysylltu rhithwir wrth iddi fynd yn anoddach inni gynnal digwyddiadau wyneb yn wyneb yn ystod y cyfyngiadau cyfredol. Fel rhan o'r gwaith hwnnw, rydym wedi sicrhau hefyd nad ydym yn anwybyddu'r rheini sydd wedi'u hallgau'n ddigidol. Mae ein gwaith grŵp ffocws ar-lein yn cynnwys sesiynau ffôn i'r rheini nad oes ganddynt gysylltiadau band eang diogel, neu y byddai'n well ganddynt beidio â chymryd rhan mewn lleoliad rhithwir. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu bod manteision gwirioneddol o wneud hyn, gan ei bod hi'n haws i bobl neilltuo amser i gymryd rhan, ac nid oes angen iddynt deithio. Byddwn hefyd yn cynnal cyfres o

ddigwyddiadau rhithwir ym mis Tachwedd, ac yn ystyried safbwyntiau'r cyhoedd ynghylch sut y dylem weithredu yn sgil y pandemig. Mae'r rhain yn ddyddiau cynnar, a byddwn yn casglu tystiolaeth dros yr wythnosau nesaf i fesur llwyddiant y gweithgareddau hyn.

Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r adroddiad ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol gynnwys manylion ychwanegol ynghylch sut y mae ailstrwythuro'r Gyfarwyddiaeth Gyfathrebu yn cyd-fynd ag amcanion y cynllun.

Derbyniwyd.

Mae adroddiad ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol ynghlwm wrth y llythyr hwn ac mae'n cynnwys rhagor o fanylion am y Gyfarwyddiaeth Gyfathrebu.

Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid darparu manylion ychwanegol i egluro'r adnoddau sydd gan y Comisiwn ar hyn o bryd i gefnogi'r Senedd yng nghyfnod pontio'r UE, yr adnoddau arbenigol ychwanegol y cyfeirir atynt mewn tystiolaeth, a sut y bydd yr adnoddau hyn yn cael eu cyrchu.

Derbyniwyd.

Dyma'r adnoddau y mae'r Comisiwn wedi'u darparu i gefnogi'r Senedd yng nghyfnod pontio'r UE:

- Cydlynu Cyfnod Pontio'r UE – lwfans cyfrifoldeb ychwanegol ar gyfer aelod o staff y Comisiwn sy'n ymgymryd â dyletswyddau Cydlynu Cyfnod Pontio'r UE, yn ychwanegol at ei rôl bresennol (a gymeradwywyd ar hyn o bryd hyd at 31 Rhagfyr 2020). Bydd Cydlynnydd Cyfnod Pontio'r UE yn goruchwylio'r ffrydiau gwaith sydd ar y gweill ar draws Comisiwn y Senedd yng nghyswllt ymadael â'r UE, gan sicrhau nad oes unrhyw orgyffwrdd, a bod bylchau/oedi yn cael eu nodi.
- Fframwaith Ymchwil Academiaidd Brexit – mae hyn yn caniatáu i'r Senedd gaffael gwybodaeth arbenigol ar fyr rybudd gan gronfa o academyddion ac arbenigwyr yn ôl yr angen. Mae'r arbenigedd hwn yn ategu gwaith Ymchwil y Senedd ar bynciau arbenigol iawn. Hyd yma, comisiynwyd 25 o ddarnau a chyfanswm o 80 o ddiwrnodau o waith, ar faterion yn cynnwys: disodli System Masnachu Allyriadau'r UE; senarios y dyfodol ar ôl Brexit; cytundeb y DU â'r Ardal Economaidd Ewropeaidd ac EFTA a materion i Gymru sy'n gysylltiedig â'r cytundeb rhwng y DU a Japan. Y gronfa i gefnogi'r Fframwaith yn ystod 2020-21 a 2021-22 yw £20,000 y flwyddyn ac mae rhywfaint o botensial i drosglwyddo arian o gyfanswm y gronfa ymgysylltu academiaidd, sef £40,000, yng nghyllideb ddrafft 2021-22 os oes angen.

- Busnes fel arfer – mae staff eraill yn y Comisiwn hefyd yn ymgymryd â gweithgarwch i gefnogi'r Senedd yn ystod cyfnod pontio'r UE fel rhan o'u gwaith arferol. Caiff y rhan fwyaf o'r gweithgarwch hwn ei gyflawni gan y timau clericio sy'n cefnogi'r Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol a'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, tîm ymchwil Materion Allanol a Chyfansoddiadol y Senedd, y Gwasanaethau Cyfreithiol, a rhannau eraill o'r Comisiwn, fel y Gwasanaeth Cyfieithu a Chofnodi a'r tîm Cyfathrebu. Defnyddir y cyllidebau dysgu a datblygu presennol hefyd i ddarparu hyfforddiant arbennig ac arbenigol i staff sy'n gweithio yn y meysydd hyn.

Atodiad 2 - AMLINELLIAD O'R STRATEGAETH CYFATHREBU AC YMGYSYLLTU

Diben a chrynodeb

1. Mae strategaeth y Comisiwn gyfer 2016-21 yn gosod y nod strategol o "ymgysylltu â holl bobl Cymru a hyrwyddo'r Senedd" yn ogystal â "chyfathrebu gwaith y Comisiwn yn allanol"
2. Ers imi ddechrau'r swydd hon ym mis Medi 2019, rwyf wedi bod yn gweithio ar strategaeth i wella sut rydym yn cyfathrebu ac yn ymgysylltu â phobl Cymru, yn unol â nodau strategol y Comisiwn. Er mwyn gwneud hynny, mae rhai newidiadau yn cael eu gwneud i strwythur y Gyfarwyddiaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu.
3. Mae'r papur hwn yn amlinellu'r modd y bydd y newidiadau hynny'n effeithio ar waith y Senedd, a sut y bydd yn newid gwaith y Comisiwn. Bydd yn golygu llawer mwy o ffocws ar gyfryngau cymdeithasol fel modd o siarad â'r cyhoedd, a'u cynnwys yn ein gwaith.

Cefndir

4. Fel Cyfarwyddwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu cyntaf Comisiwn y Senedd, cefais y dasg o sicrhau ein bod yn cyflawni'r amcan strategol i Ymgysylltu â Phobl Cymru a hyrwyddo'r Senedd. Mae llawer o'r gwaith rydym yn ei wneud eisoes yn cael effaith tuag at hyn, ond rwyf am inni ganolbwyntio'n fwy didostur ar ddweud wrth bobl Cymru beth sy'n digwydd yma, a'u cynnwys yn ein gwaith.
5. Dros y pedair blynedd diwethaf mae'r Comisiwn wedi cael tri adroddiad yn canolbwyntio ar ymgysylltu. Mae pob un ohonynt yn amlinellu heriau tebyg ar gyfer ein strategaeth ymgysylltu a chyfathrebu; sef y dylai'r cyfryngau cymdeithasol fod wrth wraidd strategaeth gyfathrebu'r Senedd ac y dylai dinasyddion fod wrth wraidd popeth a wnawn.
6. Mae hyd a lled y dasg sy'n ein hwynebu wedi'i amlygu'n bennaf gan Archwiliad Ymgysylltu Gwleidyddol Cymdeithas Hansard 2018, sy'n dangos mai dinasyddion yng Nghymru sydd â'r sgôr isaf yn y DU o ran "diddordeb mewn gwleidyddiaeth", "gwybodaeth am wleidyddiaeth", ac o ran eu cred bod "cymryd rhan yn effeithiol".
7. Mae'n dra hysbys bod byd y cyfryngau yng Nghymru'n gymharol wan, ond nid yw'r sefyllfa hon yn un na ellir ei hunioni. Drwy ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol mewn modd sydd wedi'i dargedu, gallwn adrodd hanes yr hyn a wna'r Senedd mewn modd sy'n estyn allan i ddinasyddion ac yn ymgysylltu â hwy. Ym mhob sefydliad newyddion a chyfryngau sydd â phresenoldeb cryf ar y cyfryngau cymdeithasol, y ffactor allweddol o ran ennyn diddordeb cynulleidfaoedd yw cael astudiaethau achos cryf a gafaelgar fel rhan o'u hadroddiadau. Mae astudiaethau o'r fath yn ffordd i'r cyhoedd ymddiddori mewn stori ac ymgysylltu ag erthygl.

Y Strategaeth

8. Mae pedwar peth yn llywio'r strategaeth:

- a. Rhaid gosod y dinesydd wrth wraidd pob agwedd ar waith y Senedd.
- b. Rhaid gosod cyfathrebiadau digidol wrth wraidd gweithrediadau'r Senedd fel ffordd o hwyluso a democrateiddio'r broses ymgysylltu.
- c. Rhaid i gyfathrebu fod yn symlach ac yn gyson – negeseuon brand syml, gafaelgar wedi'u targedu at grwpiau demograffig penodol.
- d. Gweithrediad a diwylliant 'Digidol yn Gyntaf'; a gwella cymhwysedd digidol, setiau sgiliau a dulliau cyflwyno yn barhaus.

Rhaid gosod y dinesydd wrth wraidd pob agwedd ar waith y Senedd.

9. Ddwy flynedd yn ôl, dywedodd Leighton Andrews yn ei adroddiad y dylai'r Senedd ystyried ei hun yn gynhyrchydd cynnwys. *"Y nod ddylai fod rhoi pobl - yn hytrach na'r sefydliad a'i brosesau - wrth wraidd straeon newyddion amserol ac anelu at wneud cysylltiad emosiynol."* Mae hyn yn sail i'r strategaeth newydd.

10. Mae angen inni oresgyn yr heriau a ddaw yn sgil seilwaith cyfryngau cyfyngedig Cymru, newidiadau cyflym i'r ffordd y mae pobl yn cael newyddion ac yn ei rhannu, a lefelau isel o ddealltwriaeth o sefyllfa gyfansoddiadol newidiol a chymharol newydd (o hyd). Gellir cyflawni hynny drwy wella ein hallbwn ar y cyfryngau cymdeithasol, a chanolbwyntio ar hynny i raddau helaeth.

11. Drwy waith y tîm ymgysylltu, mae ymchwiliadau gan y pwyllgorau yn aml yn casglu tystiolaeth drwy ymweld â phob rhan o Gymru er mwyn clywed profiadau pobl sy'n defnyddio gwasanaethau penodol. Mae hyn yn aml yn cynnwys astudiaethau achos "bywyd go iawn" grymus ynghylch sut y mae gwasanaethau wedi helpu eu bywydau, neu wedi cael effaith negyddol ar eu bywydau.

12. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei hystyried fel rhan o drafodaethau'r pwyllgor dan sylw, ac yn cael ei chynnwys yn adroddiad y pwyllgor sy'n cael ei gyhoeddi rai wythnosau'n ddiweddarach. Fodd bynnag, mae'n bosibl na fydd y wybodaeth yn cael ei defnyddio mewn unrhyw ffordd arall. Mae angen i hyn newid.

13. Byddwn yn defnyddio'r sesiynau casglu tystiolaeth hyn fel ffordd o ddangos yr hyn y mae'r Senedd yn ei wneud i graffu ar rôl Llywodraeth Cymru a gweithredu fel llais i'r cyhoedd.

14. Ar ôl ffilmio cyfweiliadau gyda'r rhai sy'n rhoi tystiolaeth, byddwn yn rhannu eu straeon ar ein ffrydiau cyfryngau cymdeithasol cyn gynted â phosibl ar ôl y digwyddiad. Caiff y clip ei olygu a bydd erthygl i gyd-fynd ag ef y gellir ei dargedu i wahanol feysydd ac at wahanol ddemograffeg.

15. Yn ddiweddar, rydym wedi dechrau defnyddio offeryn ymgysylltu ar-lein newydd sy'n ei gwneud hi'n llawer haws i'r cyhoedd gyfrannu at ymchwiliadau gan bwyllgorau. Bydd hyn yn cael ei ymgorffori yn ein herthyglau er mwyn sicrhau y bydd unrhyw un sydd â diddordeb yn ein hastudiaethau achos yn cael eu cyfeirio at y wefan, ac yn gallu rhoi eu barn.

16. Byddwn yn ei gwneud mor hawdd â phosibl i ddinasyddion gymryd rhan yng ngwaith y Senedd

Rhaid gosod cyfathrebiadau digidol wrth wraidd gweithrediadau'r Senedd fel ffordd o hwyluso a demograteiddio'r broses ymgysylltu.

17. Ar hyn o bryd, mae'r tîm Cyfathrebu wrthi'n gweithio ar strategaeth cyfryngau cymdeithasol ar gyfer pob sianel (Facebook, Twitter, Instagram, ac ati) er mwyn sicrhau ein bod yn gallu teilwra ein hallbwn ar gyfer y gwahanol ddemograffeg, a hynny gan ddefnyddio gwahanol lwyfannau cyfryngau cymdeithasol.

18. Mae sgysiau gyda nifer o Aelodau'r Senedd wedi datgelu awydd gwirioneddol i gynyddu eu proffiliau ar y cyfryngau cymdeithasol. Mae llawer o Aelodau'n gwneud defnydd da o lwyfannau fel Facebook i ymgysylltu a chyfathrebu â phleidleiswyr. **Wrth inni edrych ymlaen at y gefnogaeth barhaus y byddwn yn ei chynnig i Aelodau yn y dyfodol, byddwn yn styried sut y gellid cynnig mwy o hyfforddiant fel bod y cyfryngau cymdeithasol yn chwarae rhan fwy canolog yn y modd y mae Aelodau'r Senedd yn rhyngweithio â'r etholwyr.**

19. Gan adeiladu ar y gwelliannau sydd eisoes wedi'u gwneud, byddwn yn sicrhau bod gwasanaeth Senedd TV yn cael ei ddefnyddio'n fwy eang fel offeryn cyfathrebu digidol, gan gynnwys darlledu digwyddiadau sy'n cael eu cynnal yn y Senedd.

Rhaid i gyfathrebu fod yn symlach ac yn gyson - negeseuon brand syml, gafaelgar wedi'u targedu at grwpiau demograffig penodol

20. Byddwn yn datblygu "brand" clir ar gyfer y Senedd, yn seiliedig ar y syniad o gynrychioli "eich llais chi"; man lle mae'r pryderon a'r materion sy'n bwysig i'r cyhoedd yn cael eu codi a'u trafod.

21. Bydd hyn yn ein helpu i greu cysylltiad â'r cyhoedd, a meithrin perthynas o ymddiriedaeth.

22. Byddwn yn datblygu tîm llais sy'n fwy cynnes a chyfeillgar ar gyfer ein llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a'n gwefan, a hynny gan barchu pwysigrwydd ein gwaith deddfu a chraffu. Byddwn yn glir a chryno, ac yn osgoi'r defnydd o jargon.

- 23. Drwy gynnal ymchwil newydd i'r farchnad, byddwn yn gallu adeiladu set newydd o gynulleidfaoedd targed, a fydd yn sail i'n strategaeth negeseuon craidd.**
- 24.** Nid yw'r Senedd wedi comisiynu na cheisio safbwynt cynulleidfa ers tro, ac mae hyn yn ei gwneud hi'n anodd i ni adnabod ein cynulleidfaoedd yn hyderus, a thargedu ein negeseuon fel sy'n briodol. Mae'r dirwedd ddigidol a'r cyfryngau, ynghyd ag arferion ac agweddau defnyddwyr, yn newid yn gyflym. Felly, byddwn yn gweithio gyda darparwr allanol ag enw da i geisio safbwynt cynulleidfaoedd cyfredol.
- 25.** Mae'r strategaeth gyfathrebu gyfredol (2016-20) wedi nodi 4 cynulleidfa:

“Gweithwyr gwleidyddol proffesiynol”: fe’u cyflogir i gymryd rhan yn y system ddemocrataidd. Gall y grŵp gynnwys cynrychiolwyr etholedig, newyddiadurwyr gwleidyddol, swyddogion yn y sector cyhoeddus a hefyd gweithwyr proffesiynol ym maes materion cyhoeddus neu bolisi sy’n cael eu cyflogi i hyrwyddo amcanion gwleidyddol eu cleientiaid neu eu sefydliadau.

“Gweithredwyr gwleidyddol”: maent yn llawn cymhelliant yn gymdeithasol i gymryd rhan yn y broses wleidyddol, ac maent yn elfen hanfodol o drwch ein cwsmeriaid. Maent yn wybodus ac yn hyddysg, ac yn awchu am wybodaeth a chyfleoedd i gymryd rhan yng ngwaith y Senedd, a dylanwadu arno. Nid yw’r grŵp hwn wedi’i gyflogi i gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd, ond yn hytrach mae’n cynnwys, yn y lle cyntaf, y rheiny sy’n cymryd rhan mewn gweithrediadau gwleidyddol neu gymdeithasol. Awgryma data presennol bod y gyfran o’r boblogaeth sy’n rhannu nodweddion y grŵp hwn yn llawer llai yng Nghymru (4%)¹ o’i chymharu â’r gyfran yn rhannau eraill o’r DU (20% yn yr Alban) a chyfartaleddau y DU (32%)².

“Arsylwyr gwleidyddol”: mae’r grŵp hwn yn tueddu i gael gafael ar newyddion a gwybodaeth wleidyddol yn wythnosol, ac yn anaml–neu weithiau’n unig–y maent yn siarad am wleidyddiaeth gyda’u ffrindiau, eu teuluoedd neu eu cydweithwyr. Efallai bod ganddynt rywffaint o ddiddordeb mewn materion gwleidyddol penodol, ond maent yn tueddu i beidio â chymryd rhan mewn gweithgarwch gwleidyddol mwy ffurfiol ar lefel uchel, fel cysylltu â’u cynrychiolydd etholedig neu fynd i gyfarfodydd neu raliâu.

“Pobl “wleidyddol ddifater”: ystyrir y grŵp hwn fel un ag ychydig neu ddim diddordeb mewn materion gwleidyddol. Maent yn datgan lefelau isel o ddiddordeb mewn newyddion gwleidyddol, ac ni fyddant byth yn trafod gwleidyddiaeth gyda ffrindiau, perthnasau neu gydweithwyr.

26. Bydd y strategaeth newydd yn canolbwyntio ar yr “arsylwyr gwleidyddol” a’r “bobl wleidyddol ddifater”, sy’n debygol o gynnwys mwyafrif y pleidleiswyr.

27. Er mwyn targedu'r cynulleidfaoedd hynny yn y modd mwyaf effeithlon a llwyddiannus, bydd angen i ni ddeall eu safbwynt ynghylch y Senedd.

- 28.** Mae 18 mis prysur i ddod, a bydd gofyn am gyflawni ymgyrchoedd o bwys, e.e. newid enw, pleidlais i bobl 16 oed ac etholiad cyffredinol Cymru yn 2021. Felly, bydd angen i'n dulliau cyfathrebu fod mor effeithiol â phosibl. **Byddwn yn seilio ein hymdrechion ar dystiolaeth trwy ddata cadarn a safbwyntiau cyfredol.**
- 29.** Byddai'r prosiect hwn yn bwydo'n uniongyrchol i nod y Comisiwn, sef *ymgysylltu â holl bobl Cymru a hyrwyddo'r Senedd*. **Byddwn yn adeiladu proffil y Senedd**, ei gwaith a'i hesblygiad i fod yn senedd cyn etholiad cyffredinol Cymru 2021.
- 30.** Bydd yr ymchwil hefyd yn cefnogi'r gwaith sydd ynghlwm wrth ddatblygu'r wefan newydd a'n hymdrechion ym maes y cyfryngau cymdeithasol, gan gynnig safbwyntiau ychwanegol i ni er mwyn datblygu dulliau newydd o greu cynnwys, ac ymgysylltu â chynulleidfaedd.

Gweithrediad a diwylliant 'Digidol yn Gyntaf'; a gwella cymhwysedd digidol, setiau sgiliau a dulliau cyflwyno yn barhaus.

- 31. Er mwyn rhoi'r holl newidiadau hyn ar waith, byddwn yn creu tîm newydd o fewn y Gyfarwyddiaeth Gyfathrebu a fydd yn canolbwyntio'n llwyr ar wella ein strategaeth o ran y cyfryngau cymdeithasol.**
- 32.** Bydd hyn yn arwain at greu rolau newydd gan gynnwys Pennaeth y Cyfryngau Cymdeithasol, a Rheolwr y Cyfryngau Cymdeithasol. Byddant yn cydweithio'n agos â'r Tîm Ymgysylltu, yn ogystal â'r Tîm Newyddion, er mwyn sicrhau y gellir defnyddio'r dystiolaeth a gesglir gan Bwyllgorau'r Senedd i hysbysu a chynnwys y cyhoedd, ac ymgysylltu â nhw.
- 33.** Bydd y tîm nid yn unig yn cymryd yr awenau o ran ein hallbwn ar gyfryngau cymdeithasol, ond hefyd yn sicrhau y bydd timau eraill ar draws y sefydliad yn cynyddu eu ffocws ar y cyfryngau cymdeithasol fel modd o ymgysylltu a chyfathrebu â'r cyhoedd.
- 34.** Gallai'r tîm hefyd gael ei gefnogi gan aelod o'r gwasanaeth cyfieithu er mwyn sicrhau y gellir cyhoeddi ein holl allbwn yn ddwyieithog cyn gynted â phosibl.
- 35.** Yn sgil pandemig y coronafeirws, mae cynnal gweithgareddau ymgysylltu wyneb yn wyneb yn amhosibl. Ar yr un pryd, mae'r pandemig wedi caniatáu inni wella ein darpariaethau rhithwir. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu bod buddion gwirioneddol yn deillio o'r sefyllfa hon, gan ei bod yn ei gwneud hi'n haws i bobl neilltuo amser i gymryd rhan, ac yn dileu'r angen iddynt deithio.

- 36.** Mae'r tîm Ymgysylltu wedi ailgyfeirio staff ac adnoddau tuag at y gwaith o wella ein gwasanaethau digidol, fel cynnal teithiau rhithwir a gwneud gwaith ymgysylltu ag ysgolion. Byddwn hefyd yn cynnal cyfres o ddigwyddiadau rhithwir ym mis Tachwedd, ac yn ystyried safbwyntiau'r cyhoedd ynghylch sut y dylem weithredu yn sgil y pandemig. Mae'r rhain yn ddyddiau cynnar, a byddwn yn casglu tystiolaeth dros yr wythnosau nesaf i fesur llwyddiant y gweithgareddau hyn.
- 37.** Wrth ddatblygu a gwella ein hadnoddau rhithwir, rydym hefyd yn ymwybodol o'r angen i beidio â diystyru'r rhai sydd wedi'u hallgáu yn ddigidol. Wrth i ni baratoi gwaith grŵp ffocws ar gyfer y Pwyllgorau, yn ogystal â'n gwaith ymchwil ein hunain, rydym wedi cynnal sesiynau dros y ffôn a sesiynau ar-lein fel y gallwn glywed gan gynifer o ddinasyddion â phosibl.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Y ffordd y mae CThEM yn gweinyddu Cyfraddau Treth Incwm Cymru

Cynnwys

1. Cyflwyniad	1
2. Llywodraethu CTIC	2
Cytundebau rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru.....	2
Prosiect CTIC.....	3
Llywodraethu Busnes Arferol	3
Archwiliadau'r Swyddfa Archwilio Cyffredinol	4
Edrych i'r Dyfodol	4
3. Nodi Trethdalwyr Cymreig a Rhoi Sicrwydd	4
Trefniadau Nodi Cychwynnol	4
Gwaith Parhaus	5
Edrych i'r Dyfodol	5
4. Dull Cydymffurfio	6
Risg a Gweithgareddau ar hyn o bryd	6
Cydymffurfriad Cyflogwyr	6
Edrych i'r Dyfodol	7
5. Rheoli Costau ac Ailgodi Tâl am Gostau.....	7
Egwyddorion Ailgodi Tâl.....	7
Costau gweithredu	8
Rhagolygon	8
Ailgodi Tâl am Gostau Busnes Arferol Parhaus	8
Edrych i'r Dyfodol	9
6. Alldro CTIC.....	9
7. Crynodeb	10

1. Cyflwyniad

- 1.1 Gwnaeth Deddf Cymru 2014 ddiwygio Deddf Llywodraeth Cymru 2006 er mwyn galluogi Senedd Cymru i bennu cyfradd treth incwm sylfaenol, uwch ac ychwanegol Cymru i'w chymhwyso i incwm trethdalwyr Cymreig nad yw'n deillio o gynilion a'u hincwm nad yw'n deillio o ddifidendau. Daeth y pŵer hwn i rym ar gyfer blwyddyn dreth 2019-20.

- 1.2 Mae Cyllid a Thollau EM (CThEM) yn gweinyddu Cyfraddau Treth Incwm Cymru (CTIC) drwy'r prosesau Talu Wrth Ennill a Hunanasesiad sy'n bodoli eisoes. Mae CThEM yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau bod CTIC yn cael eu gweinyddu'n llwyddiannus, ac mae'r ddogfen hon yn nodi rhai o'r mesurau sydd wedi'u cymryd fel rhan o'r gwaith a busnes arferol o ran gweithredu CTIC.

2. Llywodraethu CTIC

- 2.1 Er mwyn sicrhau bod CTIC yn cael eu gweinyddu'n ddidrafferth, cytunodd CThEM ar ddull llywodraethu gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r berthynas waith agos rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru yn sail i hyn, ac mae'n sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn cael gwybod y newyddion diweddaraf ac yn gallu herio CThEM ar ei berfformiad wrth weinyddu CTIC.
- 2.2 Mae CThEM wedi penodi Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol (SCY) sydd â chyfrifoldeb pennaf am CTIC, sy'n atebol am berfformiad CThEM wrth sefydlu a gweithredu CTIC. Ruth Stanier, Cyfarwyddwr Cyffredinol Strategaeth a Chynllunio Treth ar gyfer Cwsmeriaid yw'r SCY presennol.
- 2.3 Mae'r SCY yn gyfrifol am yr holl faterion llywodraethu, gwneud penderfyniadau a rheoli ariannol mewn perthynas â CTIC, ac mae ar gael i roi tystiolaeth i bwyllgorau Senedd Cymru pan fo angen.

Cytundebau rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru

- 2.4 Cyn gweithredu CTIC, gwnaeth CThEM a Llywodraeth Cymru gytuno ar Gytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG)¹ ar gyfer blwyddyn dreth 2019-20, sy'n nodi'r gofynion, yr amserlenni a'r mesurau perfformiad ar gyfer gweithredu CTIC o ddydd i ddydd. Mae hyn yn sicrhau bod trethdalwyr Cymreig yn cael gwasanaeth o ansawdd cyson ac mae'n galluogi CThEM a Llywodraeth Cymru i fodloni eu priod gyfrifoldebau mewn perthynas â gweithredu CTIC. Mae'r CLG yn cael ei adolygu bob blwyddyn.
- 2.5 Bydd CThEM yn llunio Adroddiad Blynyddol CTIC cyntaf ym mis Medi 2020, a fydd yn adrodd ar y gofynion a nodir yn yr CLG, ac yn rhoi sicrwydd bod y rhain wedi'u bodloni. Caiff y Pwyllgor gopi o'r adroddiad hwn.
- 2.6 Mae'r CLG yn atodol i'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth², sy'n rhoi'r fframwaith ar gyfer gwaith rhynglywodraethol ar lefel weinidogol a swyddogol er mwyn goruchwyllo'r gwaith o sefydlu a gweithredu CTIC. Mae'r ddogfen

¹ Mae CLG CThEM a Llywodraeth Cymru ar gyfer gweithredu CTIC i'w weld yma: <https://www.gov.uk/government/publications/service-level-agreement-for-operation-of-welsh-rates-of-income-tax-by-hmrc.cy>

² Mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru ar gyfer rhoi CTIC ar waith i'w weld yma: <https://llyw.cymru/memorandwm-cyd-ddealltwriaeth-ar-gyfer-cyfradd-treth-incwm-cymru-html>

hon wrthi'n cael ei hadolygu gan CThEM a Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau ei bod yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf.

Prosiect CTIC

- 2.7 Cafodd y broses o roi CTIC ar waith ei rheoli drwy Brosiect CTIC CThEM. Cafodd CTIC eu rhoi ar waith yn llwyddiannus i gael eu gweithredu o ddechrau blwyddyn dreth 2019-20. Nid oedd angen rhai agweddau ar y gwaith cyflwyno, er enghraifft, newidiadau i'r systemau Hunanasesiad a'r Crynodeb Treth Blynnyddol tan yn hwyrach. Mae'r newidiadau o ran Hunanasesiad wedi'u cyflwyno ers hynny yn unol â'r amserlen ac mae'r Crynodeb Treth Blynnyddol wrthi'n cael ei ddatblygu.
- 2.8 Roedd Bwrdd Rhaglen o uwch-swyddogion yn goruchwyllo gwaith datganoli treth Cymru CThEM, ac roedd Bwrdd Prosiect CTIC yn rheoli'r broses o roi CTIC ar waith. Roedd cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru yn aelodau o Fwrdd y Prosiect a Bwrdd y Rhaglen er mwyn sicrhau bod ganddynt gyfle i feirniadu'r ffordd roedd CTIC yn cael eu rhoi ar waith.
- 2.9 Cynhaliwyd Adolygiad Cyfaill Beirniadol ym mis Chwefror 2020 i asesu effeithiolrwydd y Prosiect mewn perthynas â llywodraethu prosiectau, y gallu o'i gyflwyno a chynllunio, parodrwydd o ran ei wneud y rhan lawn o fusnes arferol, a gwerth am arian. Roedd canfyddiadau cyffredinol yr adolygiad yn gadarnhaol. Gwnaeth yr adolygiad sawl argymhelliad hefyd. Fe'u trafodwyd gan Fwrdd y Prosiect ac aethpwyd i'r afael â nhw.

Llywodraethu Busnes Arferol

- 2.10 Rhoddwyd strwythur llywodraethu newydd ar waith cyn i CTIC gael eu symud o'r cam prosiect i'r cam busnes arferol. Gan fod y rhan fwyaf o'r gwaith wedi'i roi ar waith, cafodd Bwrdd Prosiect CTIC ei olynu gan Fwrdd CTIC. Cynhaliwyd ei gyfarfod cyntaf ym mis Chwefror 2020. Mae'r Bwrdd yn cwrdd bob chwarter i oruchwyllo'r ffordd y mae CTIC yn cael eu gweinyddu ac i sicrhau bod CThEM yn cyflawni ei gyfrifoldebau fel y nodir yn yr CLG. Mae Llywodraeth Cymru wedi ei chynrychioli ar y Bwrdd, ac mae'n rhannu cyfrifoldebau cadeirio gyda CThEM.
- 2.11 Mae CThEM a Llywodraeth Cymru wedi enwebu Un Man Cyswllt yr un ar gyfer CTIC i oruchwyllo'r gwaith rheoli o ddydd i ddydd. Mae'r unigolion hyn yn cwrdd yn gyson ac mae cyfarfodydd yn cael eu cynnal yn rheolaidd hefyd rhwng y sawl sydd wedi llofnodi'r CLG a rhwng y sawl sy'n cadeirio Bwrdd CTIC.
- 2.12 Mae'r gwaith agos rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod CTIC yn cael eu gweithredu'n ddidrafferth a bod modd nodi a mynd i'r afael ag unrhyw broblemau'n gyflym. Os bydd anghydfod yn codi rhwng CThEM a

Llywodraeth Cymru, mae proses datrys anghydfod ar waith i sicrhau bod anghydfod yn cael ei gyfeirio'n briodol a'i ddatrys yn brydlon.

Archwiliadau'r Swyddfa Archwilio Cyffredinol

- 2.13 Yn ogystal â'n proses llywodraethu fewnol, mae CThEM yn dibynnu ar y Swyddfa Archwilio Cyffredinol i asesu'r ffordd rydym yn gweinyddu CTIC.
- 2.14 Cyhoeddwyd yr archwiliad diweddaraf gan y Swyddfa Archwilio Cyffredinol ym mis Ionawr 2020, ac fe wnaeth ystyried y ffordd roedd CThEM yn gweinyddu CTIC yn 2018-19³. Gwnaeth y Swyddfa Archwilio Cyffredinol ganfyddiadau cadarnhaol mewn sawl maes, gan gynnwys llywodraethu, ailgodi, a nodi a rhoi sicrwydd. Ni wnaeth y Swyddfa Archwilio Cyffredinol unrhyw argymhellion yn ei hadroddiad. Fodd bynnag, mae CThEM wedi ei ystyried yn ofalus i sicrhau ein bod yn parhau i weinyddu CTIC yn effeithiol.
- 2.15 Mae'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn cynnal yr archwiliadau hyn bob blwyddyn, a bydd archwiliad o'r ffordd y mae CThEM wedi gweinyddu CTIC yn 2019-20 yn cael ei gyhoeddi yn hwyrach yn y flwyddyn ariannol hon.

Edrych i'r Dyfodol

- 2.16 Bydd y dull llywodraethu ar gyfer busnes arferol sydd ar waith yn parhau i gael ei weithredu. Mae CThEM wedi ymrwmo i gynnal ei berthynas waith agos gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau y llywodraethir CTIC yn effeithiol o hyd.

3. Nodi Trethdalwyr Cymreig a Rhoi Sicrwydd

- 3.1 Er mwyn gweinyddu CTIC yn effeithiol, mae'n rhaid i CThEM nodi a chynnal a chadw cofnod cywir a chadarn o'r boblogaeth o drethdalwyr Cymreig⁴. Mae CThEM felly'n cynnal amrywiaeth o weithgareddau i nodi trethdalwyr Cymreig a rhoi sicrwydd bod y broses nodi honno'n gywir.

Trefniadau Nodi Cychwynnol

- 3.2 Cyn cyflwyno CTIC yn 2019-20, cynhaliodd CThEM ymarfer gwrthdaro data trydydd parti a wnaeth gyfateb cofnodion cyfeiriadau CThEM â data trydydd parti. Roedd hyn yn cynnwys y gofrestr etholiadol, data a gedwir gan asiantaethau gwirio credyd, a chofnodion cyflogwyr. Roedd wedi galluogi CThEM i brofi a oedd cofnodion cyfeiriadau eraill yn cyd-fynd â'r trethdalwyr Cymreig roeddem wedi'u nodi.

³ Mae archwiliad y Swyddfa Archwilio Cyffredinol o'r ffordd y mae CThEM yn gweinyddu CTIC yn 2018-19 i'w weld yma: <https://www.nao.org.uk/report/the-administration-of-the-welsh-rate-of-income-tax-2018-19/>

⁴ Mae crynodeb o bwy sy'n cael ei ddiffinio'n drethdalwr Cymreig i'w weld yma: <https://www.gov.uk/treth-incwm-cymru>

- 3.3 Rhoddodd canlyniadau'r ymarfer hwn dystiolaeth i awgrymu bod CThEM yn nodi trethdalwyr Cymreig yn gywir mewn 98-99% o'r achosion. Mae hyn yn rhoi hyder i CThEM ein bod wedi nodi'r rhan fwyaf o'r trethdalwyr Cymreig yn gywir. Nid oedd yr ymarfer gwrthdaro data yn gallu ategu'r 1-2% o'r achosion eraill, ond nid yw'r rhain o reidrwydd yn gyfeiriadau anghywir. Nid oes rheswm dros gredu bod data trydydd parti a ddefnyddiwyd ar gyfer yr ategiad hwn yn fwy tebygol o fod yn gywir na data CThEM.
- 3.4 Mae CThEM hefyd wedi nodi codau post sy'n rhychwantu'r ffin rhwng Cymru a Lloegr. Gan ddefnyddio data arolwg ordnans, roedd modd i ni gadarnhau a oedd yr holl eiddo yn y codau post hyn yng Nghymru neu Loegr.
- 3.5 Roedd CThEM wedi cyfathrebu a threthdalwyr Cymreig cyn i CTIC gael eu cyflwyno i roi gwybod iddynt am y newidiadau ar y gweill i'r system dreth. Ym mis Tachwedd 2018, anfonwyd llythyr dwyieithog at 2.01 miliwn o gwsmeriaid CThEM y nodwyd eu bod yn breswyl yng Nghymru. Yn ogystal â rhoi gwybodaeth am gyflwyno CTIC, roedd y llythyr hwn hefyd wedi rhoi gwybod am yr angen iddynt roi gwybod i CThEM am unrhyw newid i gyfeiriad.
- 3.6 Roedd amrywiaeth o ohebiaeth wedi ategu'r llythyr hwn, gan dargedu cyflogwyr, darparwyr meddalwedd, darparwyr pensiwn, gweithwyr treth proffesiynol, ac eraill.
- 3.7 Mae gan CThEM arweiniad helaeth ar waith i gadarnhau statws trethdalwr Cymreig, gan gynnwys arweiniad ar faterion ar draws y ffin.

Gwaith Parhaus

- 3.8 Mae CThEM yn cynnal nifer o brosesau sganiau i sicrhau bod trethdalwyr Cymreig yn cael eu nodi. Mae hyn yn cynnwys sganio codau post gwag ac annilys mewn cofnodion lle y nodwn ddangosyddion yng ngweddill y cyfeiriad sydd yn Gymraeg. Mae cofnodion a nodir yn y gwaith sganio hwn yn cael eu diweddarau i sicrhau eu bod yn nodi'r codau post a'r statws preswyl cywir.
- 3.9 Mae CThEM hefyd yn defnyddio data a ddarperir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol i adlewyrchu eiddo newydd sy'n cael eu codi ac eiddo presennol sy'n cael eu his-rannu ar ein systemau.
- 3.10 Rydym yn parhau i ddefnyddio sianeli'r cyfathrebu helaeth sydd gennym gyda threthdalwyr i atgyfnerthu prif negeseuon CTIC, gan gynnwys sianeli fel cyfryngau cymdeithasol ar-lein a'r Cyfrif Treth Personol. Mae'r dulliau cyfathrebu hyn wedi canolbwyntio ar angen y cwsmer i ddiweddarau manylion ei gyfeiriad gyda CThEM unwaith y bydd yn symud.

Edrych i'r Dyfodol

- 3.11 Mae nodi trethdalwyr Cymreig, a rhoi sicrwydd bod y gwaith nodi hwn yn gywir, yn broses barhaus. Bydd CThEM yn parhau i gynnal ystod o

weithgareddau i ategu hyn, a byddwn yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru i fireinio ein dull gweithredu ymhellach. Rydym wrthi'n trafod â Llywodraeth Cymru pryd y dylai'r ymarfer gwrthdaro data trydydd parti nesaf gael ei gynnal.

4. Dull Cydymffurfio

- 4.1 Mae CThEM yn parhau i asesu risg a chynnal gweithgareddau cydymffurfio i faterion treth trethdalwyr Cymreig yn yr un ffordd â'r arfer, fel rhan o'r gwaith o weinyddu system treth incwm y DU yn ei chyfanrwydd. Mae CThEM yn cynnal gweithgareddau cydymffurfio ar sail risg i'r ffordd y cesglir CTIC yn yr un ffordd ag y mae'n eu cynnal o ran casglu treth incwm oddi wrth drethdalwyr yng ngweddill y DU. Nid yw cost y gweithgareddau hyn yn cael ei hailgodi ar Lywodraeth Cymru.
- 4.2 Mae CThEM hefyd yn ystyried unrhyw risgiau cydymffurfio sy'n benodol i CTIC. Mae'r risg sy'n briodoladwy i drethdalwyr Cymreig yn dibynnu ar wahaniaeth CTIC o'u cymharu â gweddill y DU. Mae'r risg hon, ac unrhyw weithgareddau a gynhelir gan CThEM o ganlyniad i hynny, yn cael ei chrynhoi yng Nghynllun Cydymffurfio CTIC, a gaiff ei lunio bob blwyddyn. Rhoddwyd y Cynllun Cydymffurfio CTIC cyntaf i Lywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf 2020.

Risg a Gweithgareddau ar hyn o bryd

- 4.3 Mae CTIC yn aros ar yr un lefel â chyfraddau eraill yn y DU, felly ar hyn o bryd nid oes risg o newid mewn ymddygiad trethdalwyr Cymreig. Fodd bynnag, mae CThEM yn monitro tueddiadau mudo ar draws y ffin unigolion o ran Hunanasesiad a Thalu Wrth Ennill, ac yn dilysu cywirdeb symudiadau y rhoddir gwybod amdanynt a chyflawnder eu data cyfeiriadau.
- 4.4 Mae CThEM yn defnyddio'r model Rheoli Cydymffurfiad Cwsmeriaid a dulliau rhyngweithio eraill gyda chwsmeriaid cyfoethog i godi ymwybyddiaeth, addysgu cwsmeriaid o'u hymrwymiaadau CTIC ac asesu risg gydymffurfio sy'n gysylltiedig â chamliwio statws trethdalwyr Cymreig neu danddatgan incwm sy'n agored i CTIC.

Cydymffurfiad Cyflogwyr

- 4.5 Mae CThEM hefyd wedi gweithio i sicrhau bod cyflogwyr yn cyflawni eu cyfrifoldebau. Ym mis Mehefin 2019, gwnaethom nodi nad oedd 10.4% o gyflogwyr yn cymhwyso'r codau 'C' a gyflwynwyd gan CThEM yn gywir, sy'n dynodi bod cwsmeriaid yn drethdalwyr Cymreig.
- 4.6 Rhan o'r rheswm dros hyn oedd problemau gyda meddalwedd y gyflogres a ddefnyddir gan rai cyflogwyr ac roedd CThEM yn gweithio gyda chyflogwyr a darparwyr meddalwedd i'w datrys.

- 4.7 Mae CThEM yn monitro hyn o hyd, gan sganio codau'n gyson a'u hail-anfon at gyflogwyr. Rydym hefyd yn cyfathrebu â chyflogwyr, gan dynnu sylw at bwysigrwydd cymhwyso'r codau a gyhoeddir gan CThEM yn gywir.
- 4.8 Roedd y sgan diweddaraf, a gynhaliwyd ym mis Mehefin 2020, yn dangos bod canran y cyflogwyr sy'n methu â chymhwyso'r codau 'C' wedi gostwng i 2.9%. Mae hyn yn dangos gwelliant parhaus, ac yn dangos bod y rhan fwyaf o gyflogwyr yn cymhwyso'r codau 'C' a gyhoeddwyd gan CThEM yn gywir.
- 4.9 Nid yw methiant cyflogwyr i gymhwyso'r codau 'C' cywir a gyhoeddir gan CThEM yn effeithio ar broses CThEM o nodi trethdalwyr Cymreig. Lle nad yw codau treth wedi'u cymhwyso'n gywir gan gyflogwyr, mae gwaith cysoni diwedd blwyddyn yn sicrhau bod cwsmeriaid yn talu'r swm cywir o dreth a bod hwn yn cael ei ddyrannu i'r llywodraeth gywir.

Edrych i'r Dyfodol

- 4.10 Bydd CThEM yn parhau i fonitro'r risg o ymddygiad diffyg cydymffurfio trethdalwyr Cymreig, ac i helpu cyflogwyr i gymhwyso codau 'C' yn gywir.
- 4.11 Bydd y gweithgareddau cydymffurfio a gynhelir ar gyfer trethdalwyr Cymreig fel rhan o weinyddu ehangach system dreth y DU hefyd yn cael eu defnyddio i lywio dull CThEM ar gyfer blynyddoedd i ddod. Os bydd y gweithgarwch hwn yn dangos unrhyw dueddiadau mewn newid i ymddygiad, caiff hwn ei ystyried yn y dyfodol.

5. Rheoli Costau ac Ailgodi Tâl am Gostau

- 5.1 Mae'r Fframwaith Cyllidol y cytunwyd arno rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn 2016 yn nodi'r trefniadau ariannu ar gyfer rhoi Deddf Cymru 2014 ar waith⁵. O dan y cytundeb hwn, mae'n ofynnol i Lywodraeth Cymru ad-dalu Llywodraeth y DU ar gyfer costau ychwanegol net yr eir iddynt yn llawn ac o anghenrhaid o ganlyniad i weinyddu pwerau treth incwm Cymru.

Egwyddorion Ailgodi Tâl

- 5.2 Cyfrifoldeb CThEM yw sicrhau bod y tâl a ailgudir ar Lywodraeth Cymru am gostau'n deg ac yn gywir, ac rydym wedi cytuno ar ddull gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau bod ganddi'r cyfle i'w beirniadu. Mae Gweithredu Fframwaith Treth Incwm Cymru o ran Costau y Gellir Ailgodi Tâl Amdanynt, yn un o atodiadau'r CLG, yn disgrifio'r broses hon.

⁵ Mae'r Fframwaith Cyllidol rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru i'w weld yma: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-11/cytundeb-ar-fframwaith-cyllidol-llywodraeth-cymru.pdf>

- 5.3 Mae CThEM yn ailgodi tâl ar Lywodraeth Cymru gan ddefnyddio'r egwyddor costau ychwanegol net. Mae hyn yn golygu ein bod yn ailgodi tâl am gostau elfennau sy'n ymwneud yn benodol â gweinyddu CTIC ac nid pob cost sy'n gysylltiedig â gweinyddu'r system treth incwm ar gyfer trethdalwyr Cymreig. Mae hyn yn sicrhau bod y costau yr ailgodir tâl amdanynt yn gostau ychwanegol y mae CThEM yn mynd iddynt o ganlyniad i CTIC, ac nid oes mantais cost i CThEM.

Costau gweithredu

- 5.4 Roedd Bwrdd Prosiect CTIC, gyda Bwrdd Rhaglen Cymru'n goruchwyllo, yn gyfrifol am gymeradwyo costau rhoi CTIC ar waith, a gwnaeth tîm y prosiect hefyd feirniadu a herio'r costau hyn. Mae costau gweithredu yn cynnwys costau TG, busnes a staff sy'n ymwneud â chyflwyno CTIC.
- 5.5 Amcangyfrif presennol CThEM o gostau gweithredu CTIC yw £8-9 miliwn, sy'n cwmpasu costau gweithredu CTIC yn gychwynol. Nid yw'n cynnwys costau gweithredu unrhyw newidiadau i CTIC yn y dyfodol. Ein hamcangyfrif cychwynol oedd £5-10 miliwn, a gwnaethom ddiwygio hwn wedyn i adlewyrchu ein hasesiad gwell o'r gost hon. Ym mis Hydref 2018, gwnaethom roi amcangyfrif diwygiedig i Ysgrifennydd Cyllid y Cabinet, sef £7.5-9.5 miliwn, ac ym mis Rhagfyr 2019 gwnaethom ddiwygio hwn ymhellach i'r amcangyfrif presennol. Bydd y costau'n cael eu cadarnhau ar ôl i'r Crynodeb Treth Blynyddol gael ei gyflwyno.

Rhagolygon

- 5.6 Mae rhagolwg cychwynol o'r costau blynyddol o weinyddu CTIC yn cael ei roi i Lywodraeth Cymru ar ddiwedd chwarter 3. Arwydd yn unig yw hwn gan nad yw'n cynnwys ceisiadau pwrpasol, tasgau dilynol a nodwyd, neu dasgau presennol sydd wedi dod i ben yn ystod y flwyddyn ddilynol. Caiff newidiadau a fydd yn effeithio ar flynyddoedd yn y dyfodol eu hadlewyrchu yn y rhagolwg blynyddol nesaf. Mae'r rhagolwg hwn wedyn cael ei ailadrodd wrth i gynlluniau'r flwyddyn nesaf ddod yn gliriach.
- 5.7 Yna, mae'r rhagolwg hwn yn cael ei gymharu â'r costau go iawn ym mhob mis a chwarter, ac yn cael ei ddiwygio yn ôl yr angen.

Ailgodi Tâl am Gostau Busnes Arferol Parhaus

- 5.8 Mae CThEM yn llunio adroddiad ar gyfer Llywodraeth Cymru bob mis, gan fanylu ar gostau'r mis diwethaf a'u cymharu â'r rhagolwg. Mae unrhyw anghysondebau rhwng y rhagolwg a'r costau go iawn yn cael eu hesbonio, ac mae CThEM a Llywodraeth Cymru yn cynnal cyfarfodydd bob mis i drafod yr adroddiadau hyn. Mae hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i feirniadu a herio'r ailgodiad.

- 5.9 Mae'r adroddiadau misol hyn yn bwydo mewn i adroddiad chwarterol a gaiff ei gyflwyno i Fwrdd CTIC. Mae'r anfonebau chwarterol ond yn cael eu codi unwaith bod Bwrdd CTIC wedi cadarnhau ei fod yn fodlon bod yr ailgodiad yn deg ac yn gywir.
- 5.10 Mae prosesau llywodraethu ychwanegol ar waith i roi sicrwydd cyn mynd i gostau mwy. Mae angen i gostau untro hyd at £50k gael eu cymeradwyo gan Un Man Cyswllt CThEM ar gyfer CTIC, tra bod angen i gostau dros y swm hwn gael eu cymeradwyo gan Fwrdd Rheoli Newid a Dirprwy Gyfarwyddwr.
- 5.11 Mae Byrddau Rheoli Newid yn rhoi cyfle i Lywodraeth Cymru herio CThEM ar wariant arfaethedig a'r symiau y gofynnir amdanynt. Mae cyfyngu'r broses hon i symiau dros £50k yn sicrhau nad yw'r broses ar gyfer symiau llai yn feichus yn ddiangen. Mae symiau o dan £50k yn cael eu beirniadu o hyd yn y cyfarfodydd misol a chan fwrdd CTIC.

Edrych i'r Dyfodol

- 5.12 Bydd CThEM yn parhau i ailgodi tâl ar Lywodraeth Cymru am unrhyw gostau ychwanegol yr eir iddynt yn gyfan gwbl ac o anghenraid o ganlyniad i weinyddu CTIC. Byddwn yn gweithio'n agos gyda hi i sicrhau bod ganddi'r wybodaeth sydd ei hangen arni i gymeradwyo'r costau, a byddwn yn rhoi amcangyfrif a rhagolygon o gostau'r dyfodol.
- 5.13 Yn ddiweddar, gwnaethom roi amcangyfrif lefel uchel i Lywodraeth Cymru o gostau ar gyfer 2021-22, a byddwn yn rhoi rhagolwg cychwynol yn fuan.

6. Alldro CTIC

- 6.1 Mae alldro cyntaf CTIC, ar gyfer blwyddyn dreth 2019-20, i fod i gael ei gyhoeddi yn ystod haf 2021. Mae amcangyfrif dros dro cyntaf CThEM o'r ffigur hwn i fod cael ei gyhoeddi'r flwyddyn hon⁶.
- 6.2 Cymeradwywyd y fethodoleg arfaethedig ar gyfer cyfrifo'r alldro gan Fwrdd CTIC ym mis Awst 2020. Roedd CThEM yn gweithio'n agos gyda dadansoddwyr Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu'r fethodoleg hon i sicrhau ei bod wedi'i hesbonio'n llawn.
- 6.3 Caiff alldro CTIC ei archwilio gan y Swyddfa Archwilio Cenedlaethol a'i gyhoeddi yn Adroddiadau a Chyfrifon Blynyddol CThEM, ar y cyd ag amcangyfrif arfaethedig o ffigur 2020-21. Rydym hefyd yn disgwyl rhyddhau ystadegau ar wahân. Bydd dyfyniad o'r cyfrifon, gan gynnwys ffigur yr alldro, yn cael ei roi i'r Pwyllgor.

⁶ Cyfrifoldeb y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yw'r rhagolwg o alldro CTIC.

7. Crynodeb

- 7.1 Mae CThEM wedi ymrwymo i weinyddu CTIC yn llwyddiannus, ac rydym yn hyderus bod y dull gweithredu a nodir uchod yn ein galluogi i weithio'n effeithiol tuag at hyn. Mae'r ffaith bod CTIC wedi'u rhoi ar waith yn llwyddiannus yn dangos hyn, ac rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod y llwyddiant hwn yn parhau wrth i CTIC barhau drwy'r trefniant busnes arferol.
- 7.2 Byddwn yn blaenoriaethu gweithio'n gydweithredol ac yn adeiladol gyda Llywodraeth Cymru, a sicrhau ei bod yn gallu parhau i allu beirniadu a herio'r ffordd y mae CThEM yn gweinyddu CTIC.

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 8

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Briefing Note

Submission to the Finance Committee's inquiry into the implementation of the Wales Act 2014 and operation of the Fiscal Framework

My role in relation to the Welsh rates of income tax

1 As an officer of the House of Commons, my primary responsibility is to examine and report to UK Parliament on whether departments and the bodies they fund have used their resources efficiently, effectively and with economy. I am also the statutory auditor of HM Revenue & Customs (HMRC) and many other UK public bodies. My responsibilities in relation to the Welsh Rates of Income Tax (WRIT) are limited to those set out in the Wales Act 2014. These are to prepare a report each year on the following matters:¹

- a. the adequacy of any of HMRC's rules and procedures put in place, in consequence of the Welsh rate provisions, for the purpose of ensuring the proper assessment and collection of income tax charged at rates determined under those provisions,
- b. whether the rules and procedures described in paragraph (a) are being complied with,
- c. the correctness of the sums brought to account by HMRC which relate to income tax which is attributable to a Welsh rate resolution, and
- d. the accuracy and fairness of the amounts which are reimbursed to HMRC as administrative expenses incurred as a result of the charging of income tax.

2 My predecessor published the National Audit Office's first report on WRIT in January 2019. I published the second annual report in January 2020, covering progress made by HMRC in implementing WRIT in 2018-19. I anticipate publishing my next report in January 2021 covering the 2019-20 reporting period, including the introduction of WRIT in April 2019. In **Appendix Two** of this submission I have listed the reports that the Committee may find useful to their inquiry.

3 This briefing note is framed around my statutory responsibilities for reporting on the administration of WRIT, though I have also commented on other relevant areas that fall within

¹ Wales Act 2014, 116K

my remit and have been covered by work undertaken by the National Audit Office. I have not drawn upon emerging findings from my 2019-20 audit of the administration of WRIT, the work for which is currently ongoing. I would welcome the opportunity to update the Committee on the findings of my next report once it is published.

Taxation

How successful has the administration of Welsh taxes and the Welsh Rates of Income Tax been?

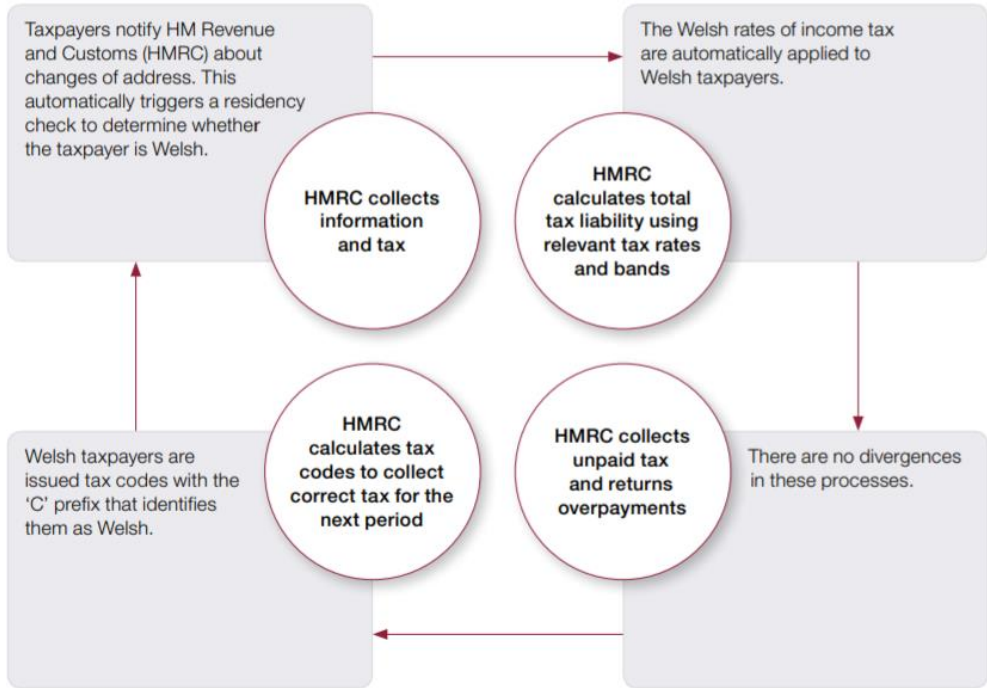
4 My reports on WRIT consider the adequacy of any of HMRC's rules and procedures put in place to manage the tax system for WRIT and whether such rules and procedures are being complied with. The administration of WRIT broadly follows UK-wide processes and I report on these more widely on an annual basis as part of my statutory audit of HMRC. Given that the Welsh rates of income tax remain the same as the rest of the United Kingdom (with the exception of Scotland), divergence from the UK-wide regime is limited and the most significant part of HMRC's administration of WRIT is identifying and maintaining an accurate record of the Welsh taxpayer population. In relation to those parts of HMRC's administration that are specific to WRIT, I have not identified any significant concerns, although I have summarised relevant findings from my reports for the Committee in the next few sections of this submission.

5 The diagram below is taken from my 2018-19 WRIT report, which the Committee may find helpful in understanding the administration of WRIT and how it diverges from the rest of the UK:

Figure 1

Divergences in the income tax system

The business rules are configured to process income tax using the rates and thresholds applicable to a taxpayers' residency status

Source: National Audit Office analysis of HM Revenue & Customs processes

HMRC's project to implement Welsh Rates of Income Tax

6 Both the 2017-18 report published by my predecessor and my report covering 2018-19 have looked at HMRC's project for implementing WRIT. The project was initiated in April 2017, with the Welsh Income Tax Devolution Project Board being established as the decision-making body responsible for the delivery of WRIT. The Welsh Government has representation on the project board and each sub-board or group.

7 The Welsh rates of tax took effect on 6 April 2019 and I noted in my 2018-19 report that HMRC implemented the project on time to enable this date to be met. Several tasks are still to be completed by HMRC during 2019-20, including the development of digital solutions for Welsh self-assessment taxpayers to enable them to identify themselves as Welsh when they submit their return online. Further development of processes for administering tax relief for pension contributions for Welsh taxpayers is also planned. I will assess the progress HMRC has made in these areas in my 2019-20 report. A timeline of HMRC's progress in implementing the project can be found in **Appendix One** of this briefing note.

Identifying the Welsh taxpayer population

8 Identifying the Welsh taxpayer population is the main challenge for HMRC in implementing the Welsh rates of income tax. As noted in my 2018-19 report, to ensure taxpayers are correctly notified of their Welsh status and the right amount of tax is collected from individuals and allocated to the appropriate government, it is essential that address information is correct.

9 In 2018, HMRC implemented a taxpayer identification strategy which set out three main steps to the initial identification of the Welsh taxpayer population:

- Identify all Welsh addresses and compile a master record of Welsh postcodes using Office for National Statistics (ONS) data and, where necessary, mapping information.
- Cleanse the addresses contained in existing taxpayer records to ensure that they are in a consistent format to facilitate automated processing of residency.
- Update taxpayer records with the appropriate flag when an address is identified as having a Welsh postcode.

10 In 2018-19 HMRC undertook a number of activities to support this strategy. HMRC compared the list of 91,000 live Welsh postcodes from the ONS data, with its Pay As You Earn (PAYE) and Self-Assessment taxpayer records to identify an initial population of Welsh taxpayers. This initial exercise identified 2.7 million potential Welsh taxpayers based solely on address data. All identified taxpayers are flagged on HMRC's systems, so they will automatically pay tax at the Welsh rate if they incur a tax liability. Two million notification letters were also issued to Welsh taxpayers who have a live record on the National Insurance and PAYE Service (NPS), which is HMRC's system for National Insurance and PAYE accounts.

11 To cleanse the address data held, HMRC conducted several system scans and identified approximately 36,000 records where postcodes were either missing or incorrect. HMRC has

used the findings of the initial address cleansing to enhance the effectiveness of the system scans in the future. As a result of this, for example, further scans identified another 19,000 records were identified as potential Welsh taxpayers, although 15,000 of these were subsequently identified as not currently being in employment or in receipt of a pension.

12 In December 2018, HMRC commissioned a comparison of the data held in its master record of addresses to those of an independent third-party. This process provides HMRC with assurance that its address data are consistent with third-party data sources. Initially, in order to assess the overall level of accuracy of HMRC's address data, all records with a Welsh address were matched to the Royal Mail's Postcode Address File (PAF). Of the 2.7 million Welsh taxpayer records identified, 96.4% of the population were found to have addresses which were consistent with the PAF. Of those that were matched to the PAF, 99.9% were found to have an accurate postcode. HMRC's records were also matched to other independent data sources such as the electoral roll and credit reference agency listings in order to corroborate the address data held in HMRC's systems.

Use of the 'C' tax code

13 HMRC issues tax code notices to all employers to apply the 'C' tax code for all Welsh taxpayers who have been identified. HMRC ran a scan in June 2019 to compare the information held on HMRC systems with employer data. HMRC identified that it had correctly issued the 'C' codes to employers, however, the June scan revealed that 174,000 individuals had the incorrect tax code attributed to them by their employer or pension provider. HMRC worked with the employers most affected by this issue through regular meetings, employer bulletins and phone calls to ensure the correct tax codes were being applied on the employers' systems. In September 2019, HMRC repeated the scan, which found that 57,000 employees had the incorrect tax code. HMRC is continuing work in this area and this is something I will revisit in my next report.

14 Where employers are operating an incorrect tax code, there is a risk that the wrong amount of tax is deducted through PAYE. At the end of the tax year, HMRC will use the Welsh tax code held in their records to calculate the tax and will determine whether or not the correct amount of tax has been deducted through the PAYE reconciliation process.

Compliance activities

15 HMRC applies a risk-based approach to compliance activity for the collection of Welsh income tax in the same way it is applied to the collection of income tax from taxpayers in the rest of the UK. HMRC considers compliance risk annually through its UK-wide Strategic Picture of Risk (SPR) assessment; a specific assessment has not historically been prepared for Wales. I noted in my 2018-19 report that HMRC recognises that the compliance risks arising from the Welsh rates of income tax could change in future should the income tax rate in Wales diverge from the rest of the UK (excluding Scotland). In the future, I expect HMRC to perform a specific risk assessment for Wales and consult with the Welsh Government in accordance with the Memorandum of Understanding, which sets out arrangements between HMRC and the Welsh Government for setting up and operating WRIT.

16 The UK-wide compliance risks that HMRC considers are of most relevance to WRIT are:

- registered individuals or businesses deliberately omitting, concealing or misrepresenting information in order to reduce their tax liabilities;

- the hidden economy, where an entire source of income is not declared or where a declared source of income is deliberately understated; and
- individuals undertaking tax avoidance, exploiting the tax rules to gain a tax advantage that Parliament never intended.

17 In my 2018-19 report I noted that HMRC has taken the following steps to support the administration of devolved income tax:

- making changes to the Self-Assessment online system which require individuals to declare their residency status on their return;
- building address change functionality into taxpayers' personal tax accounts, helping to ensure that the address database is kept up to date; and
- continuing to work with large employers to help prevent, identify and respond to identified issues.

What could possible future tax changes look like and what scope is there for a different approach to taxation in Wales?

18 While it is beyond the scope of my statutory reporting obligations to comment on what possible future tax changes could look like, I would draw the Committee's attention to the experience in Scotland where HMRC is also responsible for administering the income tax system. Similar to my responsibilities in relation to Wales, I have statutory responsibilities under the Scotland Act 2016 to produce an annual report on the administration of Scottish income tax.

19 In 2017-18, income tax rules in Scotland differed from the rest of the UK for the first time: Scottish taxpayers paid the higher rate of tax (40%) as soon as they earned £43,000 – as opposed to £45,000 in the rest of the UK. For the 2018-19 tax year, the Scottish income tax rules diverged further from those in the rest of the UK. The Scottish Government introduced two new income tax bands for non-savings, non-dividend income, the starter rate and intermediate rate bands.

20 In my 2018-19 report on the administration of Scottish income tax, I looked at the increasing divergence in tax rates between Scotland and the rest of the United Kingdom. I noted that increasing divergence gives rise to a potential risk that taxpayers could manipulate their residency status due to the incentives of reducing their tax liability. This could include failure to notify HMRC of a change of address or the deliberate manipulation of address information. HMRC considers the risk of these behaviours taking place to be very low compared with the overall risk of non-compliance affecting taxpayers across the UK, such as efforts to avoid or reduce liabilities altogether.

21 In relation to Wales, the border between England and Wales is longer in distance and more complex with reference to cross-border residences, than the border between England and Scotland. In my 2018-19 report I noted that in October 2018, HMRC undertook an exercise to review cross-border properties separately. HMRC recognises that individuals living around the Welsh–English border may be more likely to challenge their residency status, with nearly 100 postcodes including some 1,100 properties straddling the border. In 34 cases, the border ran through individual properties and, for these, HMRC used a technique called centroid

determination to ascertain whether properties were mainly in Wales or England.² HMRC has said it will continue to monitor cross-border postcodes and check for any new houses which may be built or new postcodes assigned.

22 My predecessor, in his 2017-18 report on WRIT, considered the learning that HMRC had taken from its experience of implementing and administering the Scottish income tax system. HMRC identified a number of lessons covering project requirements, project management, finance and communications. I also understand there is regular communication between the Welsh and Scottish governments in relation to the administration of devolved taxation. This is an area of inquiry I intend to return to.

The Fiscal Framework

Consider the fiscal framework processes and how funding is allocated to the Welsh block grant.

Examine the application of the Barnett Formula and the criteria for excluding specific funding from the formula.

23 I would draw your attention to my predecessor's investigation into devolved funding, published in March 2019, which focused on how decisions on funding are reached and the different mechanisms and formulas that result in funding allocations. The investigation covered:

- The way the UK government allocates funding to the devolved administrations and the adjustments that are required, particularly in light of devolution of tax and revenue-raising powers;
- the different UK government funding streams available to the devolved administrations and the mechanisms for calculating and allocating funding; and
- the implications of changes in UK government spending plans and how these impact on the funding allocated to the devolved administrations.

24 The Barnett formula ensures that the devolved administrations receive a share of the changes in planned UK government spending on functions that are devolved in Scotland, Wales and Northern Ireland. The formula has no legislative basis. Devolved administrations receive additional funding when new, additional funding is provided to UK government departments for comparable services or functions. The report found that it can be unclear whether consequential amounts of funding are due to the devolved administrations for funding allocated to new services or functions, for example in relation to changes resulting from funding allocated to EU exit-related activities.

25 The report also highlighted that HM Treasury may allocate direct, special or ad hoc funding (sometimes referred to as 'non-Barnett additions') without consequential amounts of funding for other nations. Examples of such funding highlighted in the report were the £410 million allocated to Northern Ireland in 2018-19 as part of the agreement reached between the Conservative Party and the Democratic Unionist Party, and funding allocated to the devolved administrations for city deals or growth deals in their localities.

26 Specifically, in relation to Wales, the report noted that from the 2018-19 financial year, a

² Centroid determination is a mathematical concept whereby the central point of a figure is plotted. HMRC plotted this point on cross-border properties. The side of the border the centroid fell within was used to ascertain which side of the border the property fell within.

new, needs-based factor was introduced into the Barnett formula specifically for Wales. This was introduced in response to the findings and recommendations of an independent commission, which reported that Wales needed additional funding in recognition of its more dispersed population and greater prevalence of poverty. It is intended to ensure that block grant funding for the Welsh Government does not fall below 115% of equivalent funding per head in England. This means that the Barnett formula calculation for Wales has one additional component (the needs-based factor), which is applied, along with comparability and population factors, when calculating the block grant funding for Wales.

27 Thank you for the opportunity to contribute to your inquiry and I look forward to working with the Committee as I continue my work on WRIT.

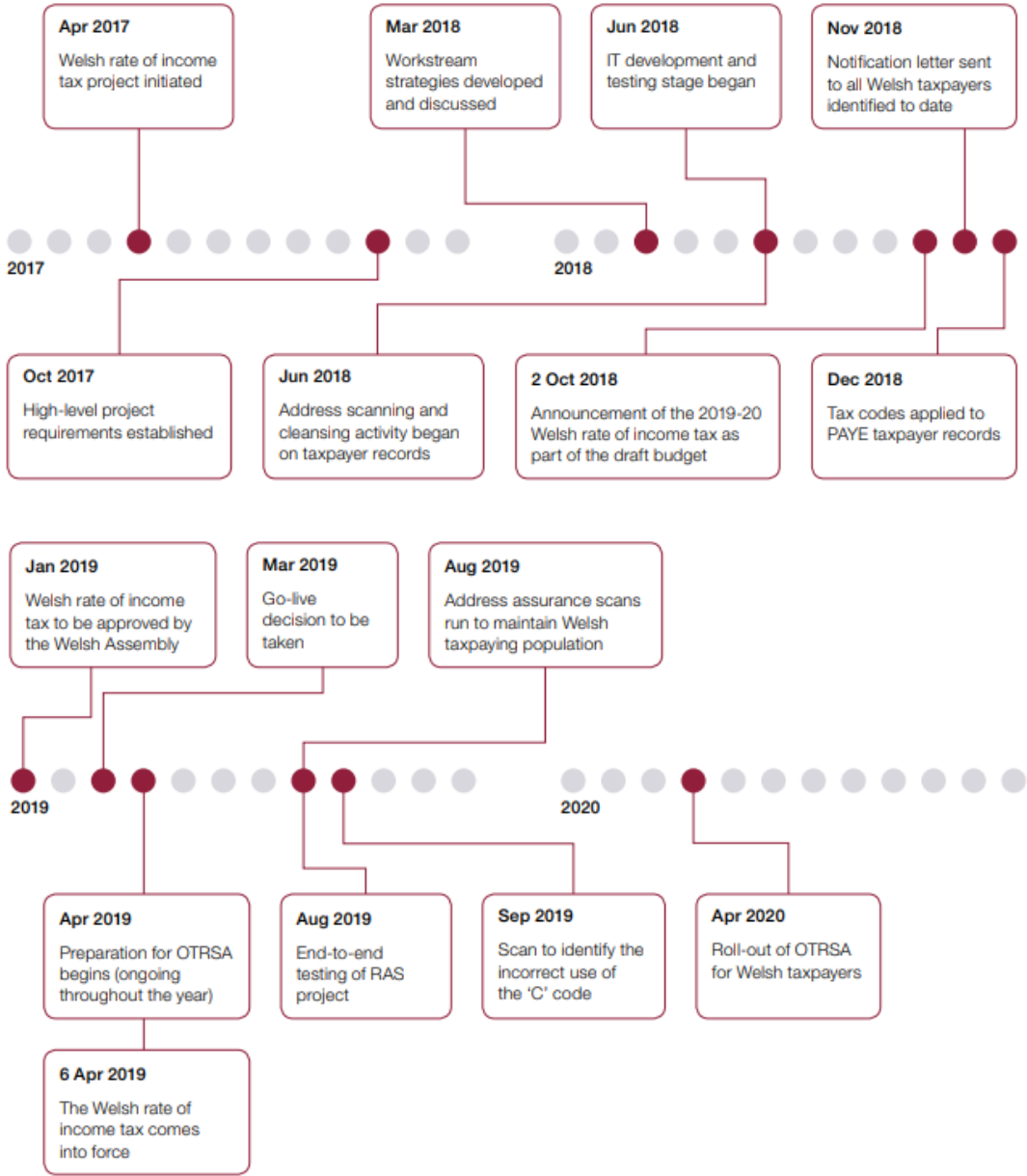
Gareth Davies

Comptroller and Auditor General

Appendix One

Welsh rates of income tax project milestones

The project was initiated and planned in 2017-18. HM Revenue & Customs (HMRC) has implemented those plans in 2018-19 and is continuing to roll out additional elements to the project in 2019-20

Notes

1. The Relief at Source (RAS) changes made by HMRC bring the Welsh project in line with Scotland.
2. The Online Tax Return Self Assessment (OTRSA) scheme is due to be fully operational by April 2020.
3. National Audit Office analysis of HM Revenue & Customs Information included in report by the Comptroller and Auditor General, Administration of Welsh income tax 2018-19, January 2020

Appendix Two

Reports relevant to the Committee's inquiry

Relevant previous NAO reports on devolved income tax

2018-19 reports

[Administration of Scottish income tax 2018-19](#)

[Administration of Welsh income tax 2018-19](#)

2017-18 reports

[The administration of Scottish income tax 2017-18](#)

[The administration of the Welsh rate of income tax 2017-18](#)

Other reports

[Investigation into devolved funding](#)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon